

જ્ઞાનમાળા

તથા

શિક્ષામાળા.

શ્રીકૃષ્ણ અને અર્જુનના સંવાદ રૂપે.

—શ્રીકૃષ્ણ—

કપાલી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

બુકસેલર-બદરેદીન હુસેનુદીન નીઝામી.

કે. ગણુ હરવાળ-અમદાવાદ.

—શ્રીકૃષ્ણ—

આવૃત્તિ ૩ છ.

પ્રત ૨૦૦૦

સને ૧૯૨૩

સંવત ૧૯૭૯

શ્રી જ્ઞાન વિદ્યાવિજય પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શ્રી. વાડીવાલ
નાથાલાલે છાપી રીઝીરોડ—અમદાવાદ. નં. ૧૧૬

કીમત રૂ. ૦-૩-૦

૨૦૫૨૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૦૬૪૧ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ સાનપાપા

વિષય ૧૨:૪

શ્રીકૃષ્ણ અને અરબ્દુનના સવાદ ૩મી શ્રી જ્ઞાનમાળા અથવા શિક્ષમાળા.

— ❀ —

એક દીવસે પરીક્ષતરાજ રાજ્યસભા કરીને બેઠા હતા ત્યાં શ્રી બાસણના પુત્ર શ્રીશુકદેવજી પધાયાં તે બેઠાને રાજા પરીક્ષત આસન ઉપરથી ઉભા થઈ રૂપીના ચરણારવીંદમાં પડી સાષ્ટાંગદંડવત કરી બહુ આદરસત્કાર સહીત પોતાના સુંદર ભુવનમાં લઈ જઈ રત્નજડીત સીંહાસન ઉપર બેસાડી ચરણારવીંદ ધોઈને ચરણોદક લીધું. પછી વીધીપુર્વક પુજન કરીને નાના પ્રકારનાં લોજન કદાબ્યાં તેથી શ્રી શુકદેવજીએ પ્રસન્નતા સહીત રાજા પરીક્ષતની ભક્તીનાં બહુ વખાણ કર્યાં ત્યારે રાજાએ બે હાથ બેડી વીનવી કરી કે હે કૃપાસિંધુ ભય ભંજન ભગવાન ! આપની અતી કૃપા વડે સદા વેદ તથા પુરાણ સાંભળવાથી મારે હૃદય પ્રપુલ્હિતથી પ્રકાશ પામ્યું છે. પરંતુ હવે મારા મનમાં સંદેહ હત્યજ્ઞ થયો છે કે સંસારમાં હવે તથા નીચ એ બે કરમ છે તે કૃપા કરીને આ બે કરમના ભેદ પૃથક પૃથક મને કહો અને મારા મનની શંકાઓનું નીવારણ કરો.

રાજાને આ પ્રશ્ન સાંભળીને, શ્રીશુકદેવજીએ પ્રસન્ન થઈને આજ્ઞા કરી કે હે રાજા ! તારા પ્રશ્નથી સંસારી મનુ-

ખ્યેને મોટો લાભ છે અને જે સંદેહ તારા મનમાં ઉપજ્યો છે તેજ સંદેહ એક વખત અરજીનના મનમાં પણ ઉત્પન્ન થયો હતો. તેજ સંદેહનો ઉત્તર જેવી રીતે શ્રીકૃષ્ણ-જીએ આપ્યો હતો, તેજ હું તારા આગળ કહું છું તે મન દઇને સાંભળ.

એક દીવસ પ્રાતઃકાળમાં શ્રીકૃષ્ણજી ફરતા ફરતા અરજીનના મુકામપર પધાયા, ત્યાં ખબર મળી કે અરજીન સુતો છે. આ વાત સાંભળી શ્રીકૃષ્ણજી આશ્ચર્ય પામ્યા. આવે વખતે સ્વપ્નામાં અરજીને પણ શ્રીકૃષ્ણને જોયા કે તરત જાગી ઉઠ્યા, એવામાં સેવકોએ આવીને કહ્યું કે હે પૃથ્વી-પતી ! આપણે ઘેર શ્રીકૃષ્ણજી પધાયા છે. આ સાંભળીને અરજીન એકદમ ઢોડી શ્રીકૃષ્ણજીના ચરણારવીંદમાં પડ્યા અને હંડવત કરી સ્થીર થઈ વીનંતી કરી કે હે સચ્ચિદાનંદ જગદીશ ! આ અપરાધ મારાથી અજાણતાં થયે છે તો આપ કૃપા કરી क्षમા કરશો. આ સાંભળી શ્રી કૃષ્ણજીએ અરજીનને કહ્યું કે હું અરજીન ! તું મહા બુદ્ધિમાન અને જ્ઞાની છે. તેથી તું આ વખતે સ્વપ્ન અવસ્થામાં મને જોઈને બહુ સોચ કરે છે કેમકે મનુષ્ય દેહ ઘણી મુઠ્ઠે લાઈથી પ્રાપ્ત થાય છે તેથી કરીને આ મનુષ્ય દેહ છે એવું જાણીને આવે વખતે બુદ્ધિમાન પુરૂષને મૃત્યુ ઉચીત નથી.

શ્રી કૃષ્ણનો આ રકે ઉપદેશ સાંભળી અરજીને

હાથ જોડી વીનંતી કરી કે હે દીન બંધુ ! દીનાનાથ આપ પરમ કૃપાળુ છો તેથી આપના દાસથી જે અબાણે અપરાધ થયો છે, તે કૃપાદ્રષ્ટીથી નીહાળી ક્ષમા કરી ખીબ્બ જે ઉપદેશો કે જે મનુષ્ય દેહધારીઓને હિતકારી છે, તેનું જ્ઞાન થવા માટે સેવકને આજ્ઞા કરો કે કયા કયા અહીં-તકારી કરમનો ત્યાગ કરવો જરૂરનો છે ! ત્યારે શ્રીકૃષ્ણ-જીએ ઉત્તર આપ્યો કે:હે અરજીન ! તું મારો પરમ ભક્ત છે અને તેથીજ તું તને મારો મીત્ર બાણીને જે ગુપ્ત ઉપદેશો છે, જેને દેવતાઓ પણ બાણી શકતા નથી તે હું આજ તને કહું છું તે ચીત્ત રાખીને સાંભળ, આ અમુલ્ય ઉપદેશો તું અથવા ખીબ્બ મનુષ્ય દેહધારીઓ સાંભળીને અંગીકાર કરશે તો તે પાપના બંધનથી મુક્ત થશે ને અંતકાળે સ્વર્ગ જઈ નીવાસ કરશે.

શિક્ષા ૧ લી—હે અરજીન ! પ્રાતઃકાળે જે વખત સુર્ય ઉદય થાય છે, તે વખત મનુષ્યને સુવું ઉચીત નથી. કેમકે રાત્રીના ચોથા પ્રહારમાં સુર્યને તથા દૈત્યને યુદ્ધ થાય છે. તેમાં એંસી હજાર દૈત્યને મારી સુર્ય ઉદય પામે છે અને દૈત્યના જીવ પાછા સજીવન થાય છે, એટલા માટે મનુષ્યોએ વીચારવું જોઈએ કે જે ઘડી વહેલા બિઠી પરમ્પર્યાય પરમેશ્વરના ધ્યાનમાં મન લગાવી ભજનનંદમાં મગ્ન રહેવું, અને સુર્ય ઉદય થાય ત્યારે જ્ઞાન શ્રી સુર્ય-

નારાયણને જળ અર્પણ કરી ઠંડવત કરવા અને પીતૃદેવતાને યજ્ઞ જળ અર્પણ કરવું તેથી મુચું દેવતા તથા પીતૃદેવતા બળવાન થઈ પ્રસન્નતાથી આશીર્વાદ આપે છે માટે જે મનુષ્ય આ વીધીને અંગીકાર કરશે તે આ લોક તથા પરલોકના મુખોનો લોગી થશે.

શિક્ષા ૨ છ—હે અરબુન ! પોતાના બીજાના ઉપર પોતાની સ્ત્રી શીવાય બીજા કોઈની સાથે સુવું નહીં કેમકે પોતાની સ્ત્રી તો અર્ધાંગી (પાપ.પુણ્યની સાથી) છે આ સાંભળી અરબુને હાથ ભેડી પ્રશ્ન કર્યો કે હે કૃપાળુ કદ્દુષ્ટાનીધાન ! કોઈ અતીથી આપણે ઘેર આવે ને તેની પાસે બીજાનું ન હોય ત્યારે શું કરવું ? શ્રીકૃષ્ણજીએ કહ્યું કે આવનાર મનુષ્ય પોતાનું વસ્ત્ર પોતાના અંગ સમાન બીજાવેલા બીજાના ઉપર પાથરીને મુઈ રહે તો દોષ નહીં.

શિક્ષા ૩ છ—હે અરબુન ! વીધવા સ્ત્રીના હાથની રસોઈ જમવામાં ઘણો દોષ છે કેમકે જે સ્ત્રીનો ધણી મરી જાય છે તે સ્ત્રી અરધા બનેલા મહાની માફક થઈ જાય છે એટલા માટે તેના હાથની રસોઈ જમવાથી બહુ પાપ છે, અને અંતકાળે મુક્તી મળતી નથી.

શિક્ષા ૪ થી—હે અરબુન ! સંધ્યા વખતે જે મનુષ્ય ઘરના આંગણામાંથી જાડું કાઢે તે નક્કી ફરીફરી થાય છે, કેમકે આ વખતે લક્ષ્મીજી ઘરમાં જમન કરે છે.

તેથી જેના હાથમાં લક્ષ્મીજી ઝાડુ દેખે છે તે ઘરમાં ફરીથી કોઈ વખત ગમન કરતાં નથી.

શિક્ષા ૫ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય ઓઠાદશી વગેરે વ્રત ધારણ કરી સ્ત્રીનો સંગ કરે તો તે વ્રતનું ફળ મળતું નથી. આ સાંભળી અરબુને હાથ જોડી પ્રશ્ન કર્યો કે હે સત્ચીદાનંદ આનંદરૂપ ! હે વિશ્વબહેમ વીર ! રણુ જગતાંત ! વ્રતના દીવસે જે સ્ત્રી રજસ્વલાના દોષથી સુકૃત સ્નાન કરે છે ત્યારે પુરૂષ તેનો સંગ ન કરે તો પાતકી થાય અને સંગ કરે તો વ્રત નીષ્ફળ થાય ત્યારે તેનું કેમ કરવું ? આ પ્રશ્નના જવાબમાં શ્રીકૃષ્ણજીએ કહ્યું કે અરધી રાત ગયા પછી સંગ કરે તો દોષ નથી કેમકે રાત્રીના બે પાછલા પહોર આગલા દીવસની ત્રણ-ગણત્રીમાં આવે છે, તેથી દોષ લાગતો નથી.

શિક્ષા ૬ ઠી—હે અરબુન ! આગલી રાત્રીએ દીવાની વાટ પહેલી રહી હોય તેને તે પાછી બીજે દીવસે સળ-આવે તો તેમાં મહા પાપ છે. આવા પાપથી તે માણસની સ્ત્રી ધણા કાળ સુધી વાંઝણી રહે છે. આ શીક્ષા સાંભળી અરબુને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને વિનંતી કરી કે હે અનાયના નાથ હયાસીંધુ વાસુદેવ ! આપે જે શીક્ષા ઠહી તે સાંભળવાથી હાસના મનમાં અતી આનંદ થયો છે. કૃપા કરીને બીજી કોઈ આજ્ઞા કરો.

શિક્ષા ૭ મી—હે અરબ્બુન ! સુર્યનારાયણના સન-
 સુખ રહીને હાતણુ તથા કોગળા વીગેરે કરવા નહી. તેમ
 અગ્ની અને જળમાં પણ કોગળા કરવા નહી કેમકે તેમ
 કર્યોથી અંતકાળે નકામાં જવું પડે છે કેમકે દેવતાઓમાં
 આ ત્રણે દેવતાઓ મોટા મનાય છે તેથી જે મનુષ્ય
 આ ત્રણે દેવતાઓનું પ્રીતીથી પુજન કરે તો તેને યજ્ઞ
 કર્યોનું ફળ પ્રાપ્ત થાય છે. આ સાંભળી અરબ્બુને પ્રશ્ન
 કર્યો કે હે ધનખ્યામ અતુરભુજ સ્વરૂપ ! એ ત્રણે દેવતાઓનું
 પુજન કઈ વીધીથી હમેશાં કરવું જોઈએ, તે કૃપા કરીને
 કહો. શ્રી કૃષ્ણજીએ કહ્યું. કે—આદીતવારે સુર્યનારાયણનું
 વ્રત ધારણ કરવું, અને વ્રત ન રાખી શકાય તો તે દી-
 વસે ફળ આહાર કરવો પણ અનાજ ખાવું નહી હવે
 અગ્ની દેવતાની પુજની વીધી કહું છું. પ્રાતઃકાળે સ્નાન ક-
 રીને પોતાના ઇષ્ટદેવતાનું ધ્યાન ધરી ધી, સાકર, તલ જવ
 આદી સામગ્રીથી અગ્નિદેવનું પુજન કરવું અને જો આ રીતે
 ન થઈ શકે તો રસોઈ તૈયાર થાય ત્યારે રસોઈની ખધી
 સામગ્રીથી પુજન કરવું. હવે જળદેવતાની પુજની વીધી
 કહું છું. પ્રાતઃકાળે સ્નાન કરી કુવા અથવા તળાવ જીયર
 જઈ દુધ તથા ચંદન, ચોખા, પુષ્પ ચડાવીને નૈવેદ્ય અ-
 ર્પણ કરવું. જે મનુષ્ય આ રીતે ત્રણ દેવતાઓનું પુજન
 પ્રતીદીન કરે તો તે આ લોકમાં ધન, સંતાન અને પર-
 લોકમાં વહકુંઠ વાસ પામે.

શિક્ષા ૮ મી—હે અરજીન ! જે મનુષ્ય બળતા દીવાને ઝપટ મારી જીભવે અને દીવાથી દીવો લગાડી સળગાવે તે મહાપાતકી થાય છે.

શિક્ષા ૯ મી—હે અરજીન ! મનુષ્ય વ્રત ધારણ કરી ખાટલા ઉપર સુવે છે તેનું વ્રત નીષ્ફળ થાય છે કારણ કે જેનું વ્રત ધારણ કરે તે દેવતા વ્રતને દીવસે તે મનુષ્યના અંગમાં પ્રવેશ કરે છે તેથી વ્રત વાળાએ પૃથ્વી ઉપર સુધ રહી સ્ત્રીથી અલગ રહેવું. આમ કર્યાથી દેવતા પ્રસન્ન થઈને આશીર્વાદ આપે છે અને વ્રત ફળદાયક થાય છે.

શિક્ષા ૧૦ મી—હે અરજીન ! વ્રત રાખ્યું હોય તે દીવસે પોતાનું એકું જીભ કાઢીને કાંઈ પણ આપવું નહિ કેમકે તે ખાનાર મનુષ્ય વ્રતનું અડધું લેઈ લે છે.

શિક્ષા ૧૧ મી—હે અરજીન ! જે મનુષ્ય રસોઈની બધી સામગ્રી ખરાબર તૈયાર થવા પહેલાં અથવા અગ્ની દેવેને જમાડયા અગાઉ જલદી કરીને જમવા બેસી જાય અને જ્યાં સુધી રસોઈની સવ ચીજો તૈયાર થઈ ન હોય અને અગ્નીદેવને જમાડયા અગાઉ રસોડામાંથી ખીંજીને અગ્ની આપે અને રસોઈની સામગ્રીને પાત્ર વીના પૃથ્વી-પર મુકે તો આ ત્રણે પાપથી સદા દરીદ્ર અવસ્થામાં રહે માટે મનુષ્યે અવશ્ય જાણવું જોઈએ કે જ્યારે રસોઈની સર્વ સામગ્રી તૈયાર થાય ત્યારે સ્વચ્છતાથી અગ્ની સન્મુખ

ખાટલા ઉપર બેસીને પુરણપ્રદા પરમ દયાળુ પરમેશ્વરને તૈયાર થયેલી રસોઈની સામગ્રી ધરવી અને અન્નદેવને નમસ્કાર કરવા અને અભ્યાગતને રસોઈની સર્વ સામગ્રીથી લોજન કરાવવું. જો તે ગરીબ અવસ્થાને લીધે બની શકે નહીં તો થોડી થોડી સર્વ ચીજો અભ્યાગતને નીમીત્ત અર્પણ કરવી અને પછી જમવું જો પ્રમાણે જે મનુષ્ય કરશે તે મહા પુણ્યના પ્રતાપથી અગ્નિદેવ તથા અન્નદેવ તાનો આશીર્વાદ પામીને સદા સુખી રહેશે.

શિક્ષા ૧૨ મી—હે અરબુન ! જે માણસ તાંબાના વાસણમાં પાણી ભરીને કુકરતી હાજતે (ઝાઠે જંગલ) લઈ જઈ અણઠ કરે તો તે મનુષ્ય અંતકાળે નરકનો અધીકારી થાય કેમકે સર્વ ધાતુઓમાં ત્રાંબુ અતી પવિત્ર છે એટલા માટે ત્રાંબાના વાસણથી સ્નાન કરનાર મનુષ્યને ગંગાસ્નાન સરખું પુણ્ય થાય છે અને પોતાના પિતૃદેવતાને ત્રાંબાના વાસણમાં લોજન અથવા જળ અર્પણ કરે તો તે પણ મોટું પુણ્ય ગણાય છે.

શિક્ષા ૧૩ મી—હે અરબુન ! જે માણસ પ્રદા હંત્યા તથા પરસ્ત્રીનો સંગ કરે તો તેને હજાર વરસ પર્યંત નરકમાં વાસ કરવો પડે છે. કદાચ પરસ્ત્રીનો સંગ કરવાથી જો વિચિત્ર બીંદુ પડી તેમાંથી પુત્ર ઉત્પન્ન થાય તો પોતાના સૌચ કરમો થકી જે સ્વર્ગની પ્રાપ્તિ થાય છે તે ન થતાં ઉલટું નરકમાં જવું પડે એટલેજ નહીં

શિક્ષા ૧૬ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય પોતાના ઘરમાં તુટેલો ખાટલો તથા પુટેલાં વાસણુ રાખે તો તે અવસ્થા દરીદ્ર થાય.

શિક્ષા ૧૮ મી—હે અરબુન ! જે માણસ પરમાત્માના નામનું લજન કીરતન કરી લોજન કરે છે તે હાલતાં ચાલતાં ઉઠતાં આ લોક તથા પરલોકમાં મનવાંછીત ફળને પામે છે. આ શીક્ષાથી જે માણસ વિરૂદ્ધ વર્તે છે તે મહોપાપનો અધીકારી થાય છે.

શિક્ષા ૧૯ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય એકજ યાત્રમાં બીજાની સાથે લોજન કરે છે અથવા કરાવે છે તે બ્રહ્મ થાય છે કેમકે પૂર્વજન્મમાં તે માણસ કઈ જાતનો હશે તે માણસથી બાણી શકાતું નથી તેથી એકઠા બેસીને લોજન કરવાથી અથવા બીજાનું એકું ખાવાથી પૂર્વજન્મની પ્રકૃતિનો અંતઃકરણમાં પ્રવેશ થાય છે અને તેથી નીચ કર્મ લોગવવું પડે છે.

શિક્ષા ૨૦ મી—હે અરબુન ! લોજન કરતી વખતે અન્નદેવ મુખમાં વાસ કરે છે. માટે મનુષ્યને ઉચીત છે કે મુંગે લોજન કરવું કેમકે બોલવાથી કેઈ વખત સાંકે માહું બોલાઈ જાય તો અન્નદેવતાના શ્રાપથી આ જન્મમાં દરિદ્રપણાને પામે. માટે મનુષ્યે એક ચિત્તથી પલાંડી વાળી અન્નદેવતાની મોટાઈ માનીને લોજન કરવું જેથી

અનદેવતા પ્રસન્ન થઈ આશીષ આપે છે.

આ સાંભળી અરબુને પ્રશ્ન કર્યો કે હે જગદીશ જગતશુર ! જોજન કરતી વખતે કોઈને કાંઈ કહેવું પડે અથવા બોલવું પડે તેનું કેમ કરવું ! ત્યારે શ્રીકૃષ્ણજીએ કહ્યું કે બે બોલવાની જરૂર પડે તો પાંચ ગ્રાસ ખાઈને આયમન કરી જે કામ હોય તે કરવું પણ કોઈની નિંહા કે છુર કામ કરવાને કહેવું નહીં.

(શિક્ષા ૨૨ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય પોતાની અરધાંગી (સ્ત્રી)ને જોટા આચરણોવાળી સમજી તેની નિંહા કરે અથવા દુઃખ આપે અને પોતે પણ અંતઃકરણમાં દુઃખી રહે તે મનુષ્ય પણ સમાન બાણવો અને આવા કલેશથી સંસારમાં અપકીરતી પામી અંતકાળે નરકનો અધિકારી થાયછે કેમકે પોતાની સ્ત્રીના સંગથી જે પુત્રની ઉત્પત્તિ થાયછે તે વખતે તે મનુષ્યના પિતૃ દેવ નીચ કર્મથી નરકના અધિકારી થયા હોય તો તે પોતાના વંશમાં પુત્રની ઉત્પત્તિથી મુક્ત થઈ વૈકુંઠમાં વાસ કરે છે અને પ્રસન્નતાથી તે પુત્રને આશીર્વાદ આપે છે. આવા કારણથી પોતાની પરણેલી સ્ત્રીને હંમેશાં ખ્યાર તથા પૈસાથી પ્રસન્ન રાખવી તે સ્ત્રી સીતે કે સ્ત્રીના મનમાં એવું જાણે કે મારા પતિ સમાન મારો હિતકારી કોઈ નથી, કેમકે પરણેલી સ્ત્રી પાપ તથા પુણ્યની ભાગીદાર છે અને કદાચિત તે સ્ત્રીથી કોઈ અનિચાત કામ

કઈ જાય તો ડાહ્યા પુરૂષે ફરીથી જોવું નહીં કરવા માટે શીખામણ આપી પ્રસન્ન રાખવી તેમજ સ્ત્રીએ પણ પોતાનું પતિવૃત્ત સાચવી પોતાના પતિને પરમેશ્વર સમાન બાળી તેની આજ્ઞાનું ઉદ્દેશન ન કરતાં મુખમાં તથા હૃદયમાં પ્રસન્ન રહી પરમેશ્વરે આપ્યું હોય તેમાં સંતોષ આની સારા શબ્દગાર સજી કોઈ વાતે પોતાના પતિને કંટાળો ન આપતાં આનંદમાં રહેવું. આથી પુરૂષને પોતાના ધર્મા રોજગારમાં સાવધાનપણેથી સારી પ્રાપ્તિ થાય છે માટે આ પ્રમાણે સ્ત્રી પુરૂષ અન્યોઅન્ય ખ્યારથી વરતે તો આ લોકમાં અપાર મુખ લોગવી અંતકાળે મોક્ષ પામી વૈકુંઠ ધામમાં પરમ આનંદથી વાસ કરે છે.

શિક્ષા ૨૨ મી—હે અરબુન! દીપકના જોતની અથવા સૂર્યની ખોટી છાંયાં જો મનુષ્ય ઉપર ફેંપડે તો તે દુષીત છે.

શિક્ષા ૨૩ મી—હે અરબુન! જો મનુષ્ય મંત્રાંત્ર અને મુઠની અથવા બીજા કોઈ ઉપાયથી કોઈને મારવાનું કરે તો તે અંતકાળે બાર વરસ સુધી નકંનો લોગી થાય.

શિક્ષા ૨૪ મી—હે અરબુન! રોટલા તથા રોટલી ઉપર ઘી લોપડ્યા વિના લોજન કરવું તે પ્રેત સંજે લોજન કર્યા બરોબર છે. કારણ કે લુખા લોજનમાં હર્યેશાં પ્રેતનો વાસ રહેવાથી પ્રેત વિધન કરે છે. તેથી દરિદ્રી અવસ્થા થાય છે માટે મનુષ્યે હર્યેશાં શક્તી પ્રમાણે

શોજનમાં થી વાપરવાથી પ્રેત બાધ કરી શકતું નથી.

શિક્ષા ૨૫ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય દીવાની જોતમાંથી અસી સળગાવી રસોઇ અથવા બીજું કાંઈ કામ કરે તો દીપકના આપથી કદ પામે છે કારણ કે તે અગ્નિ ચિતા સમાન છે.

શિક્ષા ૨૬ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય પ્રાતઃકાળે અથવા સંધ્યાકાળે ઘરના ઉમરા ઉપર જોસે તો તેની સંપત્તિનો નાશ થઈ કર્મમાં વધારો થાય છે.

શિક્ષા ૨૭ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય પ્રાતઃકાળે બાડુ વાળી કબરો આંબણમાં રાખી મુકે તે લક્ષ્મીજીના આપથી સદા હરીદ્રી રહે છે.

શિક્ષા ૨૮ મી—હે અરબુન જે મનુષ્ય તળાવ, નદી, અથવા ખગીયાના કીનારા ઉપર કુદરતી હાજતે (ઝાડે) બેસે તે બહુ કાળ નરકમાં નીવાસ કરે છે.

શિક્ષા ૨૯ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય જોકા-હસી વૃત ધારણ નહિ કરતાં અનાજ ખાય તો તેનું જીવનું યશુ સમાન સમજવું અને પાંચ હંત્યાનો અધીકારી થઈ અંતકાળે નરકમાં વાસ કરે છે તેટલા માટે મનુષ્યે જોકાહસીનું વૃત ધારણ કરી આજો દીવસ ભગવાનના ધ્યાનમાં મગ્ન થઈ રાત્રીએ ભગણ કરે તેથી મોટા મોટા પાપનો નાશ થાય છે, જોટલું નહીં પણ પોતાના

પીતૃદેવતાને પણ સ્વર્ગની પ્રાપ્તિ થાય છે. આ શીક્ષા સાંભળીને અરબુને પ્રશ્ન કર્યો કે હે ભયભંજન દીનદયાળ કોઈ વખતે ભુકે ચુકે વૃત્તી દીવસે અનાજ ખવાય તો એ આપથી શી રીતે છુટાય ? શ્રીકૃષ્ણજીએ કહ્યું હે અરબુન અનાજ ખાતી વખતે જત છે એમ બાણવામાં આવે તો ફરીથી શાસ નહીં ભરતાં વૃત ધારણ કરે તો તેના વૃતનું ફળ પુરણ પ્રાપ્ત થાય છે અને તેના પીતૃદેવ પણ સુખી થાય છે કહાય કોઈ મનુષ્ય નીરજન વૃત ન લાખી શકે તો ફક્ત ગાયના દુધથી અથવા ફળ અહાર કર્યોથી પણ જતનું ફળ પરીપુરણ પામે છે વળી આ વાત ઉપર પણ ચોખ્ખા અથવા હુણ (મીઠું) ખાવું નહીં. આખરી માણસે પણ એકાદસીને દીવસે ચોખ્ખા અથવા હુણ (મીઠાનો) ત્યાગ કરવો તેમજ સ્વીવારે પણ મીઠાવાળું લોજન ખાવું નહીં. આવી ઉત્તમ શિક્ષા શ્રીકૃષ્ણજીના મુખથી સાંભળી અરબુન મહા શોક સમુદ્રમાં આ શુભ વાતથી કંપીત થઈ કુપી ગયો ત્યારે શ્રીકૃષ્ણે તેને સોચ અવસ્થામાં બેઠો બતી દયાથી તેના મનનો કલેશ મટાડી આજ્ઞા કરી કે હે અરબુન ! તારાથી આજ સુધી ઉંચ નીચ કરમ બન્યાં તેને માટે આ શુભ લેહ તારા આગળ પ્રગટ કર્યો તેને તનમનથી અંગીકાર કર આ આજ્ઞા સાંભળીને અરબુને શ્રી ભગવાનના પગમાં મસ્તક નમાવી સ્તુતિ કરી

કે હે મધુસૂદન ! મંજુષૂપણુ નંદના નંદ ! મનમોહન !
અધન ઉદ્ધારણુ દુઃખસંહારક ! આ સંસારસાગરથી પાર
ઉતરવા નોકારૂપ આ શિક્ષાઓનો મહીમા ગાતાં શેષાદિ
દેવતાઓ પણ પાર પામી શક્યા નથી. હે નાથ ! મારાપર
ક્ષમા કરે. અર્થાત્ કાંઈ આજ્ઞા કરે. ત્યારે શ્રીકૃષ્ણે અર-
બુનને પરમભક્ત બાણી નિચે પ્રમાણે બીજી આજ્ઞા કરીછે.

શિક્ષા ૩૦ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય રજસ્વલા
સ્ત્રીથી મૈથુન કરે તે આ સંસારમાં તેના પાપથી તેનું
શરીર હમેશાં રોગી રહે અને અંતકાળે હજાર વર્ષ સુધી
નરક લોગવે ઠારણુકે રજસ્વલા સ્ત્રી પહેલે દીવસે પ્રહાલ-
ત્યારી, બીજે દીવસે ચંદાલણી, ત્રીજે દીવસે ઘોબણુનદ
સમાન છે માટે ત્રણ દીવસમાં તેના લુગડાને અડકવાથી
તથા તેનું મોઢું જોવાથી પાપ લાગે છે અથવા તેના
હાથથી લોજન કરે તો આખી જિમરમાં કરેલાં પુણ્ય-
દાનનો નાશ થાય છે એટલા માટે ત્રણ દીવસ રજસ્વલા
સ્ત્રીથી દુર રહી ચોથે દીવસે સ્નાન કરી શુદ્ધ થયા પછી
પુરૂષે સ્ત્રીનો સમાગમ કરવો અને તે દિવસે જો સમાગમ
ન કરે તો પુરૂષને હત્યા લાગે છે એવું સાંભળીને અર-
બુને પ્રશ્ન કર્યો કે સ્ત્રીનો પતી પરદેશ ગયો હોય તો તે
પાપથી શી રીતે મુક્ત થાય ? ભગવાન જોલ્યા કે કદાપી
પુરુષ ઘેર ન હોય તો રાત્રીએ સ્નાન કરી સુધ્ધ સન્મુખ

રહી પોતાના સ્વામીની સુરજને મનરૂપ આરસીમાં બેઠે છે તો તેનો પતી આ પાપથી મુક્ત થાય છે.

શિક્ષા ૩૧ મી—હે અરજુન ! જે મનુષ્ય પોતાના જીવને કાંઈ ઉત્તમ પ્રકારના પદાર્થ ઉપર ઇચ્છા અટકાવી તે પદાર્થથી વિમુખ રાખે તો તે માણસ આ જન્મમાં સદા હરીદ્ર રહે છે. જાને મરણ પાછળ પણ તેના જીવને મુક્તી મળતી નથી. આવું શ્રી ભગવાનનું વચન સાંભળી અરજુને કશ કયો કે હે દીનદયાળ ! નીરધન મનુષ્ય પોતાના જીવની ઇચ્છા પરીપુર્ણ રી રીતે કરી શકે ? ત્યારે શ્રી કશ ભગવાને કહ્યું કે નીરધન માણસ પોતાની જીવની પ્રસન્નતા માટે સ્વીકારે અથવા જન્મનક્ષત્રના દીવસે અથવા અમાવાસ્યાને દીવસે પોતાની મરણ સુજળ મનમાન્યા પદારથનું લોભન કરે તો ઈશ્વર તેની મન કામના સદાય પુરણ કરે.

શિક્ષા ૩૨ મી—હે અરજુન ! જે મનુષ્યે કાંઈ વસ્તુ કાંઈને ધરમાઠા તરીકે આપી હોય અને પછી હે અથવા પોતાના મનમાં કાંઈવસ્તુ ધરમાઠા આપવી કરીને જો તે પાછી ન આપે તો તે માટે પાપી થાય છે અથવા કાંઈની ઉછીટી કાંઈ કારણથી વસ્તુ પચાવી બાક તે આ જન્મમાં અપહીરતી પાપી બીજા જન્મમાં સહસ્ર મહું

આપતાં પણ પાપના બંધનથી છુટતો નથી માટે મનુષ્યને ઉચીત છે કે મોંઝેથી ખોલીને ફરી જવું નહિ.

શિક્ષા ૪૩ મી—હે અરજુન ! જે આશ્વસ સેતાની છાકરીનું લગ્ન પૈશા લઇને કરે છે તે મહા પાતકી યાત્ર છે અને તે પાપના ફળથી નિરધન થઈ ફરીદ્ર અવસ્થાને પામે છે એટલું જ નહીં પણ તેના પીતૃદેવ આદિથી પણ વીરુપ્પ થઈ વરકમાં જાય કરે છે.

શિક્ષા ૪૪ મી—હે અરજુન ! અતુષ્ટને ઉચીત છે કે કોઇએ કાંઈ વસ્તુની મામણી કરી હોય અને તે આપણી પાસે હોય તો તે આપણી કેમકે તેથી અન્ધમેધ થયે કર્મો અશુભ પુણ્ય થાય છે.

શિક્ષા ૪૫ મી—હે અરજુન ! જે આશ્વસ હાથે આપેલી બક્ષીસ ઉપર સંતોષ ન રાખતાં બીબ્બની અપેક્ષા કરે છે તે સદાકાળ દુઃખી અવસ્થામાં રહે છે એટલા માટે મનુષ્યે સંતોષ રાખવો, કેમકે સંતોષી સદા સુખી.

શિક્ષા ૪૬ મી—હે અરજુન ! જે મનુષ્ય મોત્ય પિત્રનકામના સ્ત્રી કરવા ચાર પાયાના આસન (પુરશી, ખાટલા વીગેરે) ઉપર બેસીને પરીબ્રહ્મ જગદીશ્વરનું પુજન કરે તો તે આશ્વસ જાય છે એટલા માટે સોંચ ઉપર જે કાંતમાં પવીત્ર આસન જેવાં કે કલ્યાણન પુર્વભણી મુનિ સાથી એક ચિત્તે પરમાત્માનું સ્મરણ પુજનમાં મન દ-

ગાવે તો તે કૃષ્ણદાયક છે.

શિક્ષા ૩૬ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય તીર્થ કાંઠે જઈ પરચીને કુદૃષ્ટિથી નીકળે તો તે પાપથી મુક્તિ કેઈ જગ્યાએ થતી નથી અને અંતકાળે મમદુત તે પાપીને નરકમાં લઈ જઈ લોકાની તપાવેલી શીખો આંખોમાં ખોસે અને અનેક પ્રકારનાં દુઃખ આપે છે એ સાંભળી અરબુને વિનંતી કરી કે હે જગતમુદ્ધ અંતર્યામી કૃપા કરી કાંઈ ખીલ પણ લાભકારી શીક્ષાનો ઉપદેશ કરો કે જેથી મનરૂપી મહેલમાં જ્ઞાનરૂપી દીવાનો ઉજાસ થાય.

શિક્ષા ૩૮ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય અંગા-સ્નાન કરવા જતી વખતે પગમાં પગરખાં પેહેરી જાય તો તે સ્નાનનું ફળ પામતો નથી.

શિક્ષા ૩૯ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય ચાર ભાઈઓની વચમાં બેસીને ખાવાનું મંઝાવે અને તે બીજાઓને ન આપતાં એકલો ખાય તો તે પાપથી મુક્ત થતો નથી પણ આ વાતનો ઝરીળને ઢોચ નથી.

શિક્ષા ૪૦ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય સ્વીવારે દ્વાદશીએ તથા અમાવાસ્યાને દીવસે ખીચડી ખાય તો પાપના અંધનથી ખીબા ઉત્તમ પદાર્થો વીસુખ રહે છે, અને પ્રજા (પુત્ર) જીવે નહીં.

શિક્ષા ૪૧ મી—હે અરબુન ! ખારશને દીવસે

પુરાણ વાંચવાથી સાંભળવું અયોગ્ય છે, માટે તે હિંમતથી બ્રાહ્મચર્યની આજો કહાડો પરીશ્રમ પરમાત્માના સુ-જનમાં ધ્યાન રાખી એવું છે તેથી જો કોઈ પુરાણ વાંચે તો તે ધ્યાનમાંથી અલાયમાન થાય છે.

શિક્ષા ૪૨ મી—હે આર્યુન ! સ્વીવારે અથવા પ્રત
 આર્યુને દીવસે ઉપવ્રામં મુખ જોવું અયોગ્ય છે.

શિક્ષા ૪૩ મી—હે અરબુન ! જે ખાટલા ઉપર
 'ધણી ધણીઆણી મુતાં હોય તે ખાટલા ઉપર જીભડાને
 મુલુ' અથવા બેસલુ' નહી. આ દોષ મુનારાં ધણી ધણી-
 આણીથી મોટા હોય તેમનેજ લાગે છે, પણ ખાળકોને
 ખાલ નથી.

શિક્ષા ૪૪ મી—હે અરજીન ! જે માણસ તલની
ચોરી કરે તે મહા પાતકી માય છે એટલું જ નહીં પણ
કેઈ તલ ખવરાવે તો તે ખાવામાં પણ દોષ છે. આ
સાંભળી અરજીને પ્રશ્ન કર્યો કે હે મહારાજ કેઈ સમુ-
વહાલું તલ ખવરાવે તો શી રીતે ખાવા ? ત્યારે શ્રીક-
મજીએ કહ્યું કે લોચનના બદલામાં કેઈને તલ ખવરા-
વવા નહીં પણ બ્રાહ્મણને આપવા જેથી પુરુષ માય.

શિક્ષા ઇપ મી—હે અરજીન ! જે માણસ હાગવી
(પીસાળ) કરીને પાણી લઈ હાથ પગ ધોતા નથી ને
અપવીત્ર રહેછે અને તેથી સદકર્મનું ફળ કરી શકતો નથી.

શિક્ષા ૪૬ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય કોકામાં ચીત રાખી કયા વાતોમાં ધ્યાન રાખે તે વેકુંઠમાં નાનક પ્રકારનાં સુખ ભોગવે છે.

શિક્ષા ૪૭ મી—હે અરબુન ! મનુષ્ય અનામત વસ્તુને પોતાના કબજામાં લે તે અનેક પ્રકારનાં દુઃખ ભોગવી અંતકાળે નરકનો અધીકારી થાય ને તેની સ્ત્રીને વાંઝીયાપણું ભોગવવું પડે.

શિક્ષા ૪૮ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય પોતાની પરણેલી સ્ત્રીનો ત્યાગ કરે અથવા ગાયના ટોળામાં જઈ, વીનાકારણે મૈથુન કરતાં ગાયને ડસાવી નસાડે તો તે નરકનો અધીકારી થાય છે તેમજ તેનો વંશ વેલો-ગાંડો થાય છે.

શિક્ષા ૪૯ મી—હે અરબુન ! જેનો લેણદાર તગાડો કરી બારણામાં બેઠો હોય તે વખતે કરજદાર માણસ જે ઘરમાં રહી અજ જલ લે તો તે અપરાધી થવાથી જન્મ આપેા કરીદ્ર રહે છે.

શિક્ષા ૫૦ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય પોતાના કુટુંબની અથવા નાતની નિંદા કરે છે તો તે પુત્રનું સુખ પામતો નથી.

શિક્ષા ૫૧ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય પોતાની અડાઇ કરે અથવા બીજાને મોંઢથી સાંભળીને મલકાઈ જાય તેને સુરખ બાણવો, બેટલુંજ નહીં પણ અંતકાળે

નરકનો અધીકારી થાય છે માટે મનુષ્યને ઉચીત છે કે
સ્વશુભ, સુખથી ગાવો નહીં.

શિક્ષા ૫૨ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય બગીચા
અથવા તળાવની પાળને તથા વૃક્ષના મુળને વગર વીચારે
ઉન્મત થઇને તોડી પાડે અથવા શીખેલી મિત્રા ઉપર
ધ્યાન ન રાખતાં અનીતિથી ચાલે છે તો તે પાપથી
મુક્તિ ના પામતાં અંતકાળે નરકમાં જાય છે.

શિક્ષા ૫૩ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય પોતાનાં
પાળેલાં જનાવરને લુબ્ધ્યાં રાખે અથવા નિઃશયે હાથથી
બંદે મહેનત કરાવે તેમજ ઘોટો પાખી બાંધુવો, બાવા પા-
પથી ધન સંતાનનું સુખ ન પામતાં આમલ્યા જન્મસર્મ
બ્યંઠળ અથવા નપુસક થાય કલચિત પુત્રના પ્રતાપથી
તે નહીં તો તે પાપથી પ્રભા તો અવશ્ય નપુસક થાય
એમાં કાંઇ પણ સંદેહ બાંધુવો નહિ.

શિક્ષા ૫૪ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય રૂપિયાને
અહલે જમીન કબજે રાખે છે તો તે પાપથી આંખે આં-
ખેલાં ઘઉં સંતાનનું સુખ પામતો નથી.

શિક્ષા ૫૫ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય વડીલો
પાસે ભુકુ બોલે છે તે દોષિત થાય છે.

શિક્ષા ૫૬ મી—હે અરબુન ! ચારો ચરતી ગાયને
કાંઈ કહાડે છે તે પાપના બંધનથી પુત્રનું સુખ પા-
મતો નથી.

શિક્ષા ૫૭ મી—હે અરજીન ! જે માણસ સુદ્ધ સ્થાનમાં જઈને અસામર્થ્યપણું દેખાડી પોતાના સ્વા-
મીને એકલો સુધી નાચી બચ તે કોઢીઓ થાય છે એટ-
લુંજ નહીં પણ અંતકાળે રૌં રૌં નરકમાં પડે છે.

શિક્ષા ૫૮ મી—હે અરજીન ! જે માણસ તિથિ-
કાંઠે જઈ પોતાની સ્ત્રી સહિત (એક પોતીયે) જ્ઞાન
કર્તું નથી તેનું જીવનું પણ સમાન છે માટે મનુષ્યને
ઉચિત છે કે એક વખત તિથિ કાંઠે જઈ સ્ત્રી સહિત
જ્ઞાન કરવું જેથી અશ્વમેધ યજ્ઞ કર્યાનું પુણ્ય થાય છે. આ
સાંભળી અર્જુને પ્રશ્ન કર્યો કે હે અંતરબ્રાહ્મી, કિનખંધુ,
આપે આજ્ઞા કરી તે અતી ઉત્તમ છે પરંતુ તિથિ કાંઠે
જવા માટે પૈસા ન હોય તેવા માણસને અથવા શરીરે
અશક્ત થએલા માણસે શું કરવું ઉચિત છે તે કૃપા કરી
કહો, ત્યારે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાને આજ્ઞા કરી કે હે અરજીન !
તેવા મનુષ્યે અમાવાસ્થ્યા, પુાષ્ટમા, જન્મનક્ષત્ર, સિદ્ધ-
ચોગ અથવા વ્યતિપાતાદી શુભ વારે પોતાની સ્ત્રી સહિત
તળાવ, નદી, કુંડ અથવા પોતાને ઘેર જ્ઞાન કરી
શક્તિ પ્રમાણે પુણ્યકાન કરે એથી તિથિજ્ઞાનથી પણ
અધિક ફલને પામે છે અને થએલાં પાપોથી મુક્તિ પામી
વૈકુંઠમાં વાસ કરે છે. હે અરજીન ! આ શિક્ષા વેદમાં
શુદ્ધ રહી છે, અને દેવતાં પણ બાલુવાને અશક્ત છે પરંતુ
હું તને મારા પરમભક્ત બાળી તારા હિત માટે કહું છું.

શિક્ષા ૫૬ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય બીજની એળ ઉધાડી કરે તે રોમ રોમ નરકમાં પડે છે.

શિક્ષા ૬૦ મી—હે અરબુન ! જે દીવસે ગાય વાછરડાને જન્મ આપે છે તે દીવસથી ૮૦ દીવસ સુધી ગાયને દોહી વાછરડાને ન પાતાં પોતાના ઉપયોગમાં દૂધ લે છે તો તે પાપથી સંતાનનું સુખ ન પામતાં ઘણાં વરસ નરકમાં વાસ કરે છે.

શિક્ષા ૬૧ મી—હે અરબુન ! જે માણસ પોતાના કુટુંબનો દ્રોહ કરી છુલ્લો મારી નાખે છે અથવા છુંકું ધગ્ગે છે તે મોટો પાપી બહુવો.

શિક્ષા ૬૨ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય બીજનો દીસો પોતાના કબજામાં કરે તો તેની સી દુરાચરણી થાય પોતે જન્મભર હરિદ્રાવસ્થા લોગવે અને સંતાનથી વિસુખ રહે કદાચ પુત્ર આવે તો તે મરી જાય છે અને જો પુત્રી આવે અને તે છુલ્લો તો તે વિધવા અવસ્થા થઈને પોતે ચાર જન્મ સુધી અંધ અવસ્થા લોગવે તે પછી વમના દુત લોડાના તપાવેલા માંભલાવડે બાંધીને તેને મારે છે.

શિક્ષા ૬૩ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય સૂર્ય અથવા ચંદ્રમંડળના ચેરાવા વળતે આવે, પાણી પીયે અથવા પીણાળ કરે તો તે સૂર્ય ચંદ્રના આપથી ધન તથા સંતાનનું સુખ પામતો નથી.

શિક્ષા ૧૪ મી—હે અરબુન ! હીરાએ જવા માટે હીપેલ પાણીમાંથી બાકી રહેલા પાણીએ હાથ યગ ધોવે તો દોષ લાગે છે અને તેના કુટુંબને પ્રેત બાક કરે છે કેમકે એ પાણી પ્રેતના ભાગ્યું કહેવાય છે માટે તે લેવું નહીં.

શિક્ષા ૧૫મી—હે અરબુન ! સત્તાજીવીન પુરુષાં જીવવું વ્યર્થ છે. કારણ કે તે શ્રાદ્ધ તર્પણથી વિરુદ્ધ રહે છે. આ સાંભળી અરબુને પ્રશ્ન કર્યો કે હે સ્વામી પુત્રહીણુ માણસને કેના હાથથી શ્રાદ્ધ તર્પણ પહોંચે તે કૃપા કરી આજ્ઞા કરે. ત્યારે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાને કહ્યું કે હે અરબુન ! આ વાચ્ય શ્રુત છે તોપણ તને હું મારો પરમભક્ત બંધી કહું છું કે પુત્રહીણુ પુરુષની સ્ત્રી સુશીલ ધર્મ પાળવાવાળી હોય અને તે પ્રીતિભાવથી શુદ્ધ શ્રાદ્ધ તર્પણ કરે તો તેના પતિને પહોંચે છે અને આવી પતિ-વ્રતા સ્ત્રીના સોશ કર્મથી સાતે પેઢીના પૈતૃકો વેકુંઠમાં વાસ કરે છે અને તેના પતિ પશુ પોતાના પાપકર્મોથી એ નરકમાં પડ્યો હોય તો તે પશુ વૈકુંઠને પામે છે.

શિક્ષા ૧૬ મી—હે અરબુન ! દાહરી અમાવસ્યા તથા સ્વીવારે જે મનુષ્ય શરીરે તેલ લગાવે છે તે દોષીત થાય છે.

શિક્ષા ૧૭ મી—હે અરબુન ! કેાઇ પણ માણસે

પોતાના આંગણમાં વડ અથવા પીપળાનું ઝાડ રાખવું નહીં કારણ કે પીતૃદેવ પ્રતિદીન એકવાર પોતાના પરિવારને ઘેર આવે છે તો તે વડ પીપળામાં રહેલા ભુત, પીશાચ, પ્રેતાદિકના ડરવાથી નાશી જઈ શ્રાપ આપે છે અથવા પીતૃ નિમિત્તે જે કાંઈ પ્રહારોજન કરાવે તે પીતૃ દેવને નહીં પુગતાં ઉપલા કારણથી નિષ્ફળ બચ છે તેથી તે સદા નીરધન ચર્ધ કરીત્રી અવસ્થા ભોજવે છે માટે ઘર આગળ પીપળો અથવા વડનું વૃક્ષ રાખવું નહીં તેમજ તેની નીચે દીવો રાખવો પણ અશુભ છે.

શિક્ષા ૬૮ મી—હે અરબ્બુન ! મનુષ્ય દેહ અતી કઠીનતાથી પુર્વના પુન્યે પ્રાપ્ત થાય છે. તેથી આ અમહત્ત્વ દેહને ગળામાં ફાંસો નાંખવો અયોગ્ય છે કારણકે પોતે દરેક માણસના માથાની ચોટલી પોતાના હાથમાં રાખી છે તેથી તે પોતાની ખુશી મુશ્કળ દેહમાંથી લેવને જોઈ હો છે પણ માણસથી બાણી શકાતું નથી કે આપણું માત ક્યારે મશે. બાળ અવસ્થામાં તથા યુવાવસ્થામાં ઇશ્વર આરાધન ન કરતાં વૃદ્ધાવસ્થામાં કરીશું એમ માનવું એ ભુલ ભરેલું છે. માટે મનુષ્યને જ્યોત છે કે કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ, મદ મત્સર વગેરે દરેક દુશ્મન તત્ત્વને ઇશ્વરે જે આપેલું છે તેમાં સંતોષ માની હર્ષ, શોક, હાની, લાલ સરખી બાણી સર્વ લેવને પુણ્યપ્રદ પરમધર સમાન બાણી સદા અધિદાનદ નારાયણના અરણ્યવૃક્ષમાં મન

લગાવી પ્રસન્નતાથી સ્મરણ કરવું કેમ કે અંતકાળે માતા પિતા, ભાઈ, તથા સમાં વહાલાં કોઈપણ સહાય કરતા નથી માત્ર પોતાના સુકર્મથી સહાયતા મળે છે.

શિક્ષા ૬૯ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય પ્રતીદિન પીપજાને પાણી ન રેડે અથવા પળવાડીયે મહાદેવનું નવ પુજન કરે નહિ તો તે સદા નિરધનતાથી દુઃખી રહે અને તેનું જીવન શિયાળના જેવું છે. આ સાંભળી અરબુને પ્રશ્ન કર્યો કે હે વાસુદેવ ! જગતગુરુ ! જો કોઈ મનુષ્ય નિત્યનિયમ ન રહે તો તેણે શું કરવું ત્યારે મી કૃષ્ણ ભગવાને કહ્યું કે શનિવારને દિવસે પીપજાના ગુળમાં ઘ્રાણા, છાલમાં વિષ્ણુ, ડાળીઓમાં મહાદેવ, પાંદડે પાંદડે તેત્રીસ કરોડ દેવતાનો વાસો રહે છે તેથી તે દિવસે પીપજાનું પુજન કરવું તે પુજનની વિધિ કહું છું તે સાંભળ. સઘળાં તિથો (મંગલજળ, સમુદ્રજળ, હઠી, દૂધ, સાકર, મધ) સહીત પુજન કરી પ્રદક્ષિણા કરી, શક્તિ પ્રમાણે પીપજાના વૃક્ષ નીચે ઘ્રાણલોચન કરાવી પોતે પણ રેડે તો પુણ્યના પ્રતાપથી દેવતાઓના આશીર્વાદ પામી ધન સંતાનથી સુખ પામે અને અંતકાળે જમના દુતો તેનાથી ઠરી નાશી જાય. આ રીતે પીપજાનું પુજન તીર્થ સ્નાન યજ્ઞના કૃષ્ણની જરોજરી કરનાર છે. હવે મહાદેવના પૂજનની વિધિ આ પ્રમાણે કરવી. મહા મહિન્નાની કૃષ્ણ અશ્વદંડીએ મહાદેવનું નવ ધારણ કરી

રાત્રીનું બાગરણ કરી ચાર વેદના મંત્રોથી તિથે (દુધ, સાકર, ઘી, ગંધાબળ, મધ આદિ) મહાદેવને સ્નાન કરાવી વિધિપુર્વક પુજન કરે તો એ યજ્ઞેલાં પાપનો નાશ થઈ શીવ લોકમાં નાચ પાગી મનકામના પુણ્ય થાય છે. કદાચ આ મત પુરૂષ ન રાખી શકે તો તેની સ્ત્રી આવી રીતે મત રાખે અને મહાદેવની પ્રિતિ સાથે પુજા કરે તો આ મતનું ફળ બધા મત કરતાં પરીપુર્ણ મળે. અર્જુન આવાં શિક્ષારૂપ વ્યનો સાંભળી પ્રસન્નતાથી વિનયપુર્વક હંડવત કરી બોલ્યા કે હે દ્વિનંદ્યાળ ! આપના મુખથી આવી શિક્ષા સાંભળી મારી બુદ્ધિ વૃદ્ધિ પામે છે. તે સાંભળી શ્રીભગવાને કહ્યું કે હે અરજુન ! આ પ્રમાણેની બોધરૂપી શિક્ષાઓ વિસ્તારીને તારી આગળ કહું છું તે ચિત્ત લગાડી સાંભળ.

શિક્ષા ૬૦ મી—હે અરજુન ! જે કોઈ મનુષ્ય સ્નાન કરી ભ્રમરા અને મહુંડાના ઝાડ નીચે બાય તો સ્નાનના થોથા ભાગ્યનું ફળ તે ઝાડને બાય છે. એ સાંભળી અર્જુને તેનું કારણ પૂછતાં શ્રીકૃષ્ણજીએ કહ્યું કે, બ્યારે નરસિંહ આવતારે પોતાના નખથી હિરણ્યાક્ષનું પેટ ફાડતું ત્યારે નરસિંહેના નખમાં બળતરા થવા લાગી. તેવામાં નરસિંહેને ઉપલા બે વૃક્ષો નજરે પડ્યાં. તેનાં પાંદડાં નખે લાગવાથી બળતરા મટી અને આરામ થયો. ત્યારે નરસિંહજીએ પ્રસન્ન થઈને પેલાં બે વૃક્ષોને વરદાન આપ્યું કે

જે કોઈ માણસ જ્ઞાન કરીને તમારી નીચે આવશે તેના જ્ઞાનના ફળનો ચોથો હિસ્સો તમને પ્રાપ્ત થશે. જે સાંભળીને અરબુને પુછ્યું કે હું શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્મા ! કોઈ માણસ મદ્દસ્તથી તે જાડ નીચે બાથ તો તેમાંથી શી રીતે બચે. ત્યારે શ્રી કૃષ્ણજીએ કહ્યું કે તે જાડ નીચે જનાર માણસ ત્રણ વખત શ્રી નૃસિંહ અવતારનું નામ લે તો તેના જ્ઞાનનું ફળ વૃક્ષને નહિ જતાં પોતાને પ્રાપ્ત થાયછે.

શિક્ષા ૭૧ મી—હું અરબુન ! જે મનુષ્ય જ્ઞાન કર્યો પછી ખાટલા ઉપર બેસે અથવા બહાર જઈને લોકોને બોલે તો તેને ફરી નહાણું ભેઈએ પણ જ્ઞાન કરી જમીને બહાર બાથ તો તેને હોપ લાગતો નથી.

શિક્ષા ૭૨-મી-હું અરબુન ! જે મનુષ્ય આંખાનું જાડ કાપે તેને મહા હોપ છે અને જે આંખાનાં દસ જાડ કાપે તો એક પ્રજ્ઞાલેખા હોપની બરાબર છે માટે કોઈ મનુષ્યે આંખના જાડને કાપવું નહીં અને જે કોઈ જાડ રોષીને બાળ કરાવે અથવા બાંતે કરે તો તેને મજાના ફળની બરાબર ફળની પ્રાપ્તિ થાય અને જે બાળ (વાડી) કરવાની શક્તિ ન હોય તો બલવાળા ઉત્તમ સ્થાન ઉપર પાંચ વૃક્ષ રોષે તો તે મદ્દાની આરોપથી અતકાળે મૌલ મતીને પામે.

શિક્ષા ૭૩ મી—હું અરબુન ! જે મનુષ્ય પોતાને ઘેર તુલસીનું જાડ વાવે અને હરિયાં જ્ઞાન કરી

તુલશીને જળ, ચાંદન, અક્ષત, પુષ્પ, નેવેલ, ધુપ દીપ વીજે-
રથી પ્રતિદિન પુજા કરે તો તેના ઘર જમના દ્વિતો નહીં
આવતાં લક્ષ્મીજી પ્રસન્ન થઈ ઘરમાં વાસ કરી સુખમાં
પ્રસિદ્ધિ કરે છે તેમજ અશ્વમેધ કર્યા બેટલું ફળ થાય છે
અને બે હમેશાં તુલશીની પુજા કરવી અને નહીં તો અપાક
આસો, કારતક માસના ઉરેક દીવસે પુજા કરે તો તેનું
ફળ યજ્ઞના ફળની બરાબર મળે તેમજ કોઈ માણસ
આંખલીના ઝાડ નીચે પ્રાણલેખને જમાડે તો તેનું પુણ્ય
યજ્ઞની બરાબર કરનાર છે પણ રવિવારે આંખલીના ઝા-
ડની પૂજા કરવી તેના દોષ છે માટે તેમ ન કરવું.

શિક્ષા ૭૪ મી—હે અરબુન ! જે કોઈ પુરુષ તીથી
બાર નક્ષત્ર સમય વગર આદ્ય કરે છે તે તેના પીતૃ દેવ-
તાઓને પહોંચતું નથી.

શિક્ષા ૭૫ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્યના ઘરમાં
બાંજણી સ્ત્રી હોય તેનું જીવન પશુસમાન છે. તેના હાથથી
ખનાવેલી રસોઈ પણ જમવી અયોગ્ય છે. આ કારણથી
તેના સુખમાં દુર્ગંધી પેદા થાય છે. એવું સાંભળી અરબુને
પ્રશ્ન કર્યો કે એવી સ્ત્રી ઘરમાં અથવા સગાં વહાલામાં
હોય અને તે સ્ત્રી શીવાય બીજું કોઈ રસોઈ કરનાર ન
હોય તો કેમ કરવું તે કૃપા કરી આજ્ઞા કરો ત્યારે સ્ત્રી
કૃષ્ણ ભગવાને કહ્યું કે લોભન કરવાને સમયે અનંત ભક્તિ

પરબ્રહ્મ કમળનયન ધર્મ રક્ષકત્વં નામ લઈને પ્રાર્થના કરી કહેવું કે હે જગદીશ્વર અધમ ઉદારણ, લયલાંબન, અધ-
મોચન તુંજ છે એવી રીતે આસે આસે નામ લઈ પૃથ્વી ઉપર જળની ધાર હઈ જ્યોતીસ્વરૂપનું ધ્યાન પરી લો-
જન કરે તો તેને ખાઈ ન લાગતાં ખન સંતાનની પ્રાપ્તિ થાય છે.

શિક્ષા ૭૬ મી—હે અરબુન ! જળ પીવા માટે કોઈ ની પાસે માગણી કરી હોય અને જળથી ભરીને લોટે લાવે તો તે હાથોહાથ ન લેતાં જમીન ઉપર મુકાવી પછી પોતાને હાથે લઈને પીયે તો તેમાં દોષ નથી પણ હાથો હાથ લઈને પીયે તેમાં દોષ છે.

શિક્ષા ૭૭ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય લોજન કરેલાં એકાં વાસણે તરત સાફ ન કરતાં એમને એમ રાખી મુકે તો તે અન્નદેવતાના આપથી સહા હરિદ્રી રહી મહુ દુઃખ પામે છે.

શિક્ષા ૭૮ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય પોતાનું આંગણું લીંપી શુષ્કીને સાફ ન રાખે તો તે મહાદેવજીના તથા પોતાના પીતૃ દેવતાના આપથી છટે મહીને નીરાધાર થઈ અતી દુઃખ પામે, અને આ વાત પણ ધ્યાનમાં રાખવી કે પોતાના પાપથી પુત્ર હરિદ્રી થાય છે અને સ્ત્રીના પાપથી પુરુષને મુક્તિ મળતી નથી કહી પોતાના પુરુષના

બળે કરી સ્વર્ગની પ્રાપ્તિ થઇ હોય તો તે નષ્ટ થઈ જાય છે.

શિક્ષા ઉદ્ધ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય નદી, તલાવ વીજેરે છોડીને ઘરમાં ગરમ પાણીરે ન્હાય છે તેનું ન્હાવું અશુદ્ધ છે. આ સાંભળી અરબુને પ્રશ્ન કર્યો કે કોઈ જા-મમાં નદી વીજેરે ન્હાવાનાં સ્થળો ન હોય તો તેનું કેમ કરવું ? તે કૃપા કરી આજ્ઞા કરે. ત્યારે શ્રીકૃષ્ણજીએ કહ્યું કે જે ગરમ પાણીમાં હાથ ઝોળ્યા સિવાય સ્નાન કરે તો મંગા સ્નાન જેવું શુદ્ધ છે. હે અરબુન ! આવી આવી વાતોમાં બહુ ધ્યાન રાખવાની જરૂર છે પણ તે કે. છનાથી રાખી શકાતી નથી એજ મોટું આશ્ચર્ય છે. પરંતુ પર-માત્માની ભક્તિ કરીને સુક્ષ્મા પામેલ એવા બુદ્ધિમાન પુરૂષો તો અવશ્ય ધ્યાન લગાવે છે. આ સાંભળીને અર-બુને બહુ શોચ કરી શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના ચરણારવંદમાં શીથ નમાવી વિનતી કરી કે હે સચ્ચીદાનંદ વાસુદેવ ! આપે આ આજ્ઞાઓ કરી તેમાંથી કેટલોક બને છે અને કેટલીક નથી બનતી તો તેના ફોપથી સુક્ષ્મા કે. જવાય તે કૃપા કરી આજ્ઞા કરે ત્યારે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાને અરબુનને બહુ શોચ કરતો બાણી કયાળુપણે આજ્ઞા કરી કે—

(દુહો.)

બીતેલ વાલનો શોચ ન કરતાં, ધીર-ઝ મનમ. ધારૂ;
ધ્યાન કરો એટલાજ પર, મટે પાપ તિરધાર.

શિક્ષા ૮૦ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય સ્નાન કરી લલાટમાં તીલક કરતો નથી તેનું સ્નાન અક્ષય જાય છે તેમજ તીલક કરવાથી યમના કુતો તીલક જોઈને ડરી જાય છે, અર્થાત્ જાણુ દુઃખ ન આપતાં લાજ આપરૂથી ધર્મ રાજની ઠચેરીમાં ખડા કરે છે.

શિક્ષા ૮૧ મી—હે અરબુન ! મનુષ્ય કાયા કોઈ મોટા પુન્યના પ્રતાપે પ્રાપ્ત કદાચીત થાય છે તોપણ જીવને લોજનની પ્રાપ્તિ માટે જતી દુઃખ સોસતે પણ પ્રતીઠીન પ્રાપ્તિ થતી નથી તો પુરુષમાસી હીને અવશ્ય લોજન કરવું ઉચીત છે અને તેથી મોટું પુણ્ય થાય છે.

શિક્ષા ૮૨ મી—હે અરબુન ! મનુષ્ય મસુર, ગાજર, લસણ અને કાંઠા (દુઁગળી) આમાં કોઈ પણ વસ્તુ ખાય છે, તો તેના સ્વર્ગમાં વાસ થવો દુર્લભ છે કારણ કે ઉપલી ચીજોનાં બી માણસના પેટમાં એકવીશ દીવસ સુધી રહે છે અને આ એકવીશ દીવસમાં માણસનું મૃત્યુ આવે તો તે નરકમાં જાય છે. આ સાંભળી અરબુને પ્રશ્ન કર્યો કે હે ત્રીલોકીનાથ, જઠરપાલન પ્રભુ! કોઈ માણસે ઉપલી વસ્તુમાંથી એક આદી વસ્તુ ખાધી હોય અને તરત માંદો પડતાં અંતકાળ પાસે આવે તો તેના દોષથી શી રીતે મુક્ત થવું તે કૃપા કરીને કહે ત્યારે શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું કે જો તે માણસ ગંગાજળનું પાન કરે તો તે દોષથી મુક્ત

ચાયછે અને આ કારણથી નરકે જતો. અટકેછે માટે કોઈ માણસે ઉપલી વસ્તુમાંથી કોઈ પણ બાણી નોંધને આવી નહિ.

શિક્ષા ૮૩ મી—હે અરબુન! જે મનુષ્ય દીવસે અને રાત્રિએ પોતાના ઘરમાં ધીનો દીવો બળતો રાખે તો તેના ઉપર પિતૃદેવતા પ્રસન્ન થઈ દિનપ્રતિ દિન આ શિશુ આપી ધન સંતાનમાં વૃદ્ધિ કરે, તેમજ આગલા જીવમાં તે મનુષ્ય પરમેશ્વરની અતિ કૃપાએ કરી ઘણું સુખ પામી અંતકાળે મોક્ષપદને પામશે અને સુખ લોગવશે.

શિક્ષા ૮૪ મી—હે અરબુન! જે માણસ લોજન કરતાં પડી રહેલી ભુઠ (જંથતાં પડી રહેલું લોજન)તેનું બીજી વખત લોજન કરે અગર તે બીજા કોઈને લોજન કરાવે તો આ મહા દોષથી નિશ્ચય ફરીદ્રિ અવસ્થાને પામે.

શિક્ષા ૮૫ મી—હે અરબુન! મહેંધ્ય રાત્રીએ અંધારામાં લોજન કરે અથવા કરતી વખતે દીવો બુજાઈ જાય તોપણ જમણું ચાલુ રાખે તો આ દોષના કારણથી ધન સંતાનનું સુખ નહિ પામતાં દુઃખી રહે, અંધારે જમણું તે પ્રેતની સાથે જમ્યા બરોબર છે.

શિક્ષા ૮૬ મી—હે અરબુન! જે મનુષ્ય પોતાને માથે મુકનાની ખાંપેલી પાઘડી બીજાને માથે મુકવા આપે તો તેનો ખડું દોષ છે કારણ કે પાઘડી આપનારની

જુદિમાં ઘટાડો થાય છે અને પાલડી હોનારની જુદીમાં વધારો થાય છે.

શિક્ષા ૮૭ મી—હે અરજુન ! જે મનુષ્ય દક્ષિણ દીશા સામું મોઢું રાખી સુવે છે તેને તેમ સુવામાં ઘણો દોષ છે.

શિક્ષા ૮૮ મી—હે અરજુન ! ચાર વરસની છોકરી તે પારવતી સમાન અને છ વરસની તો કન્યા કહેવાય છે તેવે જન્મતે જો વીવાહ કરે તો મોટા યજ્ઞ સમાન ક્ષણ પ્રાપ્ત થાય છે. જેઓ બાર વરસની કન્યા વયે પહોંચ્યા છતાં લગ્ન કરતાં નથી તો તેને મોટો દોષ લાગેછે માટે કન્યાને બાર વરસની અંદર પરણાવવી.

શિક્ષા ૮૯ મી—હે અરજુન ! જે માણસ માથે પાલડી અને કમરમાં ધોતીનું પહેરીને કમ્પો વાળે તો આ જીવમાં જેટલું પુણ્યદાન કર્યું હોય તેનું ક્ષણ મળતું નથી અને તેના પાપે કરી અંતકાળ વખતે નરકમાં જાય છે તેમજ તેના પીતૃદેવતા જેઓ સ્વર્ગમાં હોય છે ત્યાં નહીં રહેતાં નરકમાં વાસ કરે છે કારણકે તેના પગ પૃ. સ્ત્રીપર ઝુકવા તે ગાયના સરીર ઉપર ઝુકવા બરાબર છે.

શિક્ષા ૯૦ મી—હે અરજુન ! જે મનુષ્ય રાત્રીનું વાસી રહેલું જળ જે બીજે દીવસે માદ્ર કે તરપણના ઉપયોગમાં લે તે તે કોહીમાં તરપણ કરી ખરાબર છે.

વારી જળે તરપણ કર્યોથી માણસ ઘોર નરકમાં બઈ-
હોહીના કુંડમાં વાસ કરે છે માટે વારી જળથી તરપણ
કેમકે કરવું નહીં.

શિક્ષા ૯૧ મી—હે અરબુન ! મનુષ્યોએ પોતાના
હૃદય કાન તથા મળામાં 'સોનું' પહેરવું એ મહાપંતીત્ર
કારણ કે જે જળ સોનાથી ભરીને આપણા શરીર ઉપર
પડે છે તે જળને ગંધા નદીના જળ સમાન બલવું.

શિક્ષા ૯૨ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય ગંધા
આદી તીર્થોમાં નહાયા પહેલાં પોતાનું ધોતીયું ધુવે તો
તેને હોય લાગે છે.

શિક્ષા ૯૩ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય તીર્થ
કરવા બય તેણે પહેલાં જ્ઞાન કરીને તરપણ કરતી વખતે
એ કાળક્ષેપનો વિચાર મનમાં આવે તો તરપણ કર્યોનું
ફળ પ્રાપ્ત થાય છે અને પીતૃદેવતાને તરપણ પહેાંચે છે.

શિક્ષા ૯૪ મી—હે અરબુન ! તીર્થ કાંઈ બઈ એ
માણસ બીમારીથી મૃત્યુ પામે તો તેને અરથ ખાળી
(હલન કરી) ક્ષેત્રમાં તીર્થ બાળી વસીમાં ફેંકી દે તો આ
દોષથી અંતકાળ વખતે નરકનો અધીકારી યાવ અને એ
તેણે શખને બરોબર હલન કરી (ચૂક કરી) ને તેની
શખ ઉપર અવ લીવસ સુધી બરોબર બેસાડવા સાથે
માથે શીયાળ કુતરાં બીલાડાં બધેમાં આવી ચાર પુત્રાણ
પશુ તેમજ સ્ત્રીનો મડછાપો મડવા નહીં દે અને આદર્શ

હીવસે સ્નાન કરી તે રાખને ક્ષેત્ર (નદીમાં) પધરાવી અને ક્ષેત્રની માટીથી રાખને બાળેલી જગો લીંપી સાફ કરે તો, જગતનાં બધાં લીધોં કર્યાંનું ફળ તથા મોટા મોટા યજ્ઞ કર્યાંનું ફળ પ્રાપ્ત થાય અને મરનાર વૈકુંઠવાસ પામે અને બાળનાર તથા તેની ક્રિયા કરનારને હંમેશાં આશીર્વાદ આપે.

શિક્ષા ૬૫ મી—હે અરબુન ! સુર્યનો પ્રકાશ (તરુકો) હોય અને તેમાંનાં વરસાદ વરસતો હોય તેમાં જે કોઈ માણસ નાહ્યો તો તેને અંગારનાન કર્યા બરોળવનું ફળ મળે છે.

શિક્ષા ૬૬ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય સુર્ય અસ્ત વખતે અંતઃજળ લે અથવા દીશાએ બાય તો તેને મહા દોષ લાગે છે કારણ કે તે વખતે સુર્ય અને દેવ્યને યુદ્ધ જાય છે વાસ્તે સુર્યોસ્ત વખતે માણસોએ ઇશ્વરના ધ્યાન સિવાય બીજું કામ કરવું નહિ અને જે વખતે સુર્યને જળ અર્પણ કરે તે સુર્યનીશયણના આશીર્વાચનથી હંમેશાં સુખ પામે અને જે માણસ આ વખતે બરાબ કામ કરે તે ઘણા વર્ષ સુધી દુખી થઈ દરિદ્રી રહે. વળી આ પછે બાણવું બેઠાંને કે સુર્ય આથમ્યા પહેલાં ચાર ઘડી અને અસ્ત થયા પછી રાત્રિની ચાર ઘડી સવારમાં સુર્ય ઉદય પહેલાં ચાર ઘડી અને ઉદય અપાછીની ચાર ઘડી દીન ચલ્યા પછી જે માણસ બીજાનામાં સુધી રહે તો તેને સુર્યના આપે કરી મહા દોષ લાગે છે અને જે માણસ

આ બે વખતે પરમ ક્ષમાળુ પરમેશ્વરના ધ્યાનમાં સ્થિર થઈને લગાડી વેડ પુરાણ આદિનો પાઠ કરે તો સર્વ કરેલાં પાપોથી મુક્તિ પામી આતે વૈકુંઠમાં વાસ પામે અને આ જીવમાં લક્ષ્મી તથા સંતાનનું મધુ સુખ લોગવે.

શિક્ષા ૬૭ મી—હે અરબુન ! જે માણસ પાત્ર વિના એક હાથમાં શેરદી રાંખી બીજે હાથે ખાય તો તે શેરદા વખતમાં ઠરિદી થાય છે.

શિક્ષા ૬૮ મી—હે અરબુન ! જે માણસ બીજાનાં ધન, સંતાન, આખરમાં જોરબુલમથી વિધન કરે તે આ લોકમાં નિર્ધન અને અંતકાળ પછી નરકનો અધિકારી થાય અને આવતા જન્મમાં સંતોષ વિનાનો રહે.

શિક્ષા ૬૯ મી—હે અરબુન ! જે પુરુષને પુત્ર નથી તે સંસારમાં પરમાત્માથી થયું સન્માન પામતા નથી અને અંતકાળે નરકનો અધિકારી અને બીજા જન્મમાં પુત્ર વિનાનો રહે છે.

શિક્ષા ૧૦૦ મી—હે અરબુન ! જે સ્ત્રી બાળકને જન્મ આપે છે તે દિવસથી ૪૫ દિવસ સુધી તે સ્ત્રીના હાથનું જળ તથા અન્ન ખાય તો આ દોષથી પિતૃઓ ક્ષયમાં હોય તે નરકમાં જઈ વાસ કરે. આ સાંભળી અરબુને પ્રશ્ન કર્યો કે હું સીનકયાળ ! જે મનુષ્યના કુટું-

અમાં તે સ્ત્રી સિવાય બીજું કોઈપણ માણસ ન હોય અને નિર્ધન હોય તો તેણે શું કરવું ? ત્યારે શ્રીકૃષ્ણભગવાને કહ્યું કે વધુમાં વધુ ૨૩ દીન અને ઝોઠામાં ઝોઠું ૧૩ મે દીવસે જો સ્ત્રી જંગાજળનું સ્નાન કરી પોતાના ગર્ભ પ્રમાણે પુણ્યદાન કરે તો તેના હાથનું લોજન ખાવાને દોષ નથી. આ સાંભળી અરબુને શ્રીકૃષ્ણભગવાનને હાથ જોડી વિનંતી કરી કે હે ત્રિલોકના નાથ, અધમઔધારણ ! આ આજ્ઞા સાંભળી જેમ દીવો અધારામાં દિવસ આપે છે તેમ મારા મનમાં જ્ઞાનરૂપી દીવાથી અજવાળું થયું છે. વાસ્તે કૃપા કરી બીજી પણ આજ્ઞા કરો ત્યારે શ્રીકૃષ્ણજીએ કહ્યું કે તું મારો પરમભક્ત છે તેથી હું તને જે દેવતાઓ પણ અજ્ઞતા નથી તેવી આજ્ઞા કરું છું.

શિક્ષા ૧૦૧ મી—હે અરબુન ! જે માણસ પોતાના મનને પ્રસન્ન રાખીને પુણ્યદાન કરે છે તેને થણું ફળ મળે છે અને જે કોષ લાવીને અથવા મન ઉદાસ રાખીને પુણ્યદાન કરે અને લેનારના મનને બહુ બળાપો કરાવે તેનું પુણ્યદાન નિષ્ફળ થાય અને મહા પાતકી થાય છે.

શિક્ષા ૧૦૨ મી—હે અરબુન ! જે જે માણસ પેદાશના દીકરાને બીજાને જોળે સોંપે તો તે દીકરાના હાથે જીવ જોળે સોંપનાર ખાપને પહોંચતું નથી કદાચિત્ત આપેલા ઇકરાને પાછો લે તો તે ઇકરો જીવાન થઈને

મરી જાય છે અને તે ન મરે તો બીજો પુત્ર મરી જાય છે. અને આગલા જન્મમાં ધન સંતાનનું સુખ નહિં પામતાં નરકમાં જઈ વાસ કરે છે. આ સાંભળીને અરબુને પ્રશ્ન કર્યો કે હે સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ ! કેઈ માણસ આપેલા પુત્રને અજ્ઞાનથી પાછો લે તો તે પાપથી કેવી રીતે છુટે ? ત્યારે શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું કે હે અરબુન ! તે માણસ પોતાની સ્ત્રી તથા પુત્ર સાથે ગંગા આદિ તીર્થમાં સ્નાન કરી પીળી, લાલ, પોળી, કાળી અને મધુરી એ પાંચે રંગવાળી પાંચ ગાય દુધ આપતી હોય તેવી, તેની ખરીચો તથા શીઘ્રાંતે સોનું મઢાવી પાંચ બ્રાહ્મણોને પાંચ ગાયોનું ફાન કરે અને પરિબ્રહ્મ પરમેશ્વરની પાસે આ કરેલા પાપની માફી માગે તો આવા પાપથી છુટી પાછા લીધેલા રીકરાના હાથનું તપશ્ચ પહોંચે છે.

શિક્ષા ૧૦૩ મી—હે અરબુન ! જે માણસ સંગ્રામમાં સુદ્ધ કરતી વખતે પોતાની પાસે રહેલા ધન અને બળના અહંકારના શબ્દો બોલી અને પોતાના વેરીને ભુરાં વચનો—ગાળો હઈ સંતાપે તો આ પાપે કરી સંગ્રામમાં હાર પામી નિષ્ફળ થઈ નારી જઈ નુકસાન લોચવવું પડે છે.

શિક્ષા ૧૦૪ મી—હે અરબુન ! સુદ્ધ કરતાં સવ શસ્ત્રે આવે અથવા બળદ્વીન થઈ નારી જાય તો તેને માફવો ઉચિત નથી તે છતાં જો તે તેને મારે અથવા

ધાયણ કરે તો તે પાપથી તેનો પુત્ર સુવાવસ્થામાં મરી
અથ અથવા આગલા જન્મમાં તેની સ્ત્રી વાંઝણી રહે.

શિક્ષા ૧૦૫ મી—હે અરબુન ! જે માણસ કાગળ
અથવા લાકડાપર મનુષ્ય આદિ જનાવરોનાં ચિત્રો બનાવે
તો તે દોષને માટે આ જન્મમાં અથવા આગલા જન્મમાં
ધન તથા સંતાનનું સુખ નહીં પામતાં આંખે આંધળો
થાય કારણકે તે ચીજ નિર્જીવ છે પરંતુ સગવાન આદિ
દેવતાના ચિત્રોની પ્રતિજ્ઞા કરવાથી સંતાનનું સુખ મળે છે.

શિક્ષા ૧૦૬ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્યના મોંઠા-
માંથી બોલતાં બોલતાં ચુંક બહાર આવી ધીજ માણસના
શરીર ઉપર પડે તો તેના દોષને લીધે આવતા જન્મમાં
કુસ્કરને પેટ અવતાર લઈ અંતે નરકમાં જઈ વસે કરે છે.

શિક્ષા ૧૦૭ મી—હે અરબુન ! જે માણસ પોતાના
ધણીનો હુકમ નહીં માનતાં ઉન્મત્ત થઈ જ્યાં ત્યાં વગર
કામે હોતો રહે અને સ્વામી શું કહે છે તે ધરાધર ધ્યા-
નમાં બ્રહ્મ હો તો તેને હમેશાં દુઃખની પ્રાપ્તિ થાય અને
નરકમાં જઈને વસે કરે. કારણ કે સ્વામીનો હુકમ ન
માનવો એ સર્વથી મોટું પાપ છે. આ સાંભળીને અર-
બુને પુછ્યું કે હે જીવનનાથ, જગતનાથુ ! કેઈ વખત
સ્વામી સેવકથી થઈ ન શકે એવું કામ કરમાવે તો તેમાંથી
કેવી રીતે છુટો થાય ? ત્યારે શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું કે જે સેવકને

કહેલ કઠણ ચાકરી જની ન શકે એવી હોય તો સેવકે જે દીવસથી સ્વામીની આજ્ઞા હોય તેટલા દિવસનો પગાર નહિ લેવો. આ સાંભળી અરજીને પ્રશ્ન કર્યો કે હું જગદિશ્વર ! જે કોઈ દિવસે સેવક સ્વામીની ચાકરી કરવામાં ભુલ કરે અને નર્મન અવસ્થાને લીધે પગાર પાછો આપવાની શક્તિ ન હોય તો કેવી રીતે આ પાપથી છુટે ? ત્યારે શ્રી કૃષ્ણજીએ કહ્યું કે જે પગાર તેને મળતો હોય તેનો ચોથો હીસ્સો પુણ્યદાનમાં વાપરે અને પરમ હયાળુ પરમેશ્વરની પાસે માફી માગે તો આવક પાપથી છુટી જતે મુખી થઈ પુદ્ધિ પામે.

શિક્ષા ૧૦૮ મી—હે અરજીન ! જે માણસ ધર્મ-શાળા હવેલી વગેરે જગ્યાઓ બંધાતી હોય અને તે પુરૂ થયું ન હોય તેની અંદર બેસીને લોજન કરે તો તેને કોપ લાગે છે. પરંતુ જ્યારે મુકામ બરોબર તૈયાર થાય ત્યારે પોતાની સ્ત્રી સહિત પ્રતિષ્ઠા કરી પરિક્રમાં કરે અને બ્રાહ્મણને મીઠાં લોજન જમાડી ગૌ આદિ દાન કરી પોતાના કુટુંબ સાથે ત્યાં લોજન કરે તો અશ્વમેધ યજ્ઞ કર્યોના ફળની બરોબર કરનાર ફળ પ્રાપ્ત થાય. જતે આવાં કર્મો કર્યોથી ધનસંપત્તિ વગેરેનું મુખ લોગવે,

શિક્ષા ૧૦૯ મી—હે અરજીન ! જે મનુષ્ય તીર્થસ્નાન લથા કરાંજયાત્રા કરવા જતાં જતામાં કોઈની મીઠાબાની

(ખુશીનું જન્મણ) જન્મવા રોકાય તો એ દોષથી આ બ-
તનું કળ નિષ્કળ થઈ જેણે આપણને મિજબાની આપી
હોય તેને પ્રાપ્ત થાય છે. ત્યારે અરબુને પ્રશ્ન કર્યો કે હે
બગવંત બહતવત્સલ રિસ્તામાં ભાઈ અથવા અંગના સગા
તથા મીત્રની મિજબાની હોય ત્યાં રોકાયા વિના ન ચાલે
તેવું હોય ત્યારે શું કરવું ? ત્યારે શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું કે જતી
વેળા ન રોકતાં, આવતી વખતે મિજબાની હોવા રોકાય
તેનો દોષ નથી. વળી તીથ' તથા દેવસ્થાનની જગેમાં
ભાઈ અથવા મીત્ર મિજબાની આપ્યા વિના ન જવા કે
તો સ્નાન યાત્રાથી પરવારી ચાલતી વેળા તીથ'સ્નાનની
સાતવાર પ્રક્રિયા કરી ચાલતી વખત મિજબાની હો અને
પોતે તે મિજબાનીમાં જમે તેથી વીસસણું પ્રાપ્તવુને જ-
માડે તો તેનો દોષ નહીં લાગતાં સ્નાનયાત્રા તથા તી-
થ'યાત્રા સફળ થાય.

શિક્ષા ૧૧૦ મી— હે અરબુનાં જે માણસ પક્ષીનાં
નાનાં બચ્ચાં તથા ઇંડાને અડે તથા બહાર નાંખી દે તો
આ પાપના દોષથી સદા દરિદ્રી રહી પોતાના બુવાન પુ-
ત્રને શુભાવે એટલુંજ નહીં પણ અંત સમયે નરકનો અ-
ધિકારી થઈ આવતા જન્મમાં સંતાનનું સુખ નહીં પામતાં
દુઃખી રહે કારણકે પક્ષી પોતાનાં બચ્ચાંને અડકતાં બુવે
તો તે બેઠને ઉડી બાંધે છે અને પછી પોતાના બચ્ચાંનું
સે પક્ષી પાલન કરતું નથી તેથી તે બુખ અને તરસથી

અરી. જય છે અથવા તરફથીમાં મારી નીચે પડે તો જિ-
લાડાં કુતરા વગેરે જનાવરો તેને મારી ખાઈ જાય છે માટે
આ દોષ તે માણસને માથે પડે છે.

શિક્ષા ૧૧૧ મી—હે અરજીના! માણસોએ જાયને
હોતી વખતે તેના વાળ દુધમાં ન પડે એવી કાળજી સ-
જવી કેમકે માથના વાળ તુટવાથી આપણને દોષ લાગે છે.
જે કોઈ માણસ દુધને મળ્યા વિના ઉતું કરી પીએ તો
તે માણસ ફરિદ્રી થાય છે. એ પાપને સર્વથી મોટું અ-
ચોક્કસ છે માટે માણસોએ દુધ ગાળી ઉતું કરી પીવું.

શિક્ષા ૧૧૨ મી—હે અરજીના! જે પુરુષ અથવા સ્ત્રી
એકરાને રડતાં સુકી કુકર્મ કરવાને જાય અથવા એકરાને
આરે તો બાળકના નિસાસાથી તે માણસ નરકમાં જાય છે
અને આ સંસારમાં દુઃખી થઈ પુત્ર વિનાનો રહે અને
તેને પુત્ર થાય તો તે જીવાન થઈ મૃત્યુ પામે અથવા તો
તેના પિતૃદેવ સ્વર્ગમાં જસતા હોય તે નરકમાં જઈ વાસ કરે.

શિક્ષા ૧૧૩ મી—હે અરજીના! જે મનુષ્ય સવારમાં
ચોતાનું મોટું પોચા વીના દુધ આવી કોઈપણ સ્ત્રીજ આજ
તે આ જન્મમાં સુખ ન પામતાં દુઃખ ભોગવે.

શિક્ષા ૧૧૪ મી—હે અરજીના! જે માણસ વૃક્ષ ઉ-
પરથી કાચા ફળ તોડે છે, તે મહા દોષવાળો કહેવાય છે.

જો આપણને કૃષ્ણની અગત્ય હોય તો વૃક્ષ ઉપર કૃષ્ણ જ-
શાબર પાક ઉપર આવેથી તોડી ઉપયોગમાં લેવું.

શિક્ષા ૧૧૫મી—હે અરબુન! જે માણસ પોતાના
આકરનો પગાર અને પોતાનું ધન કુળાડે તો તે આ લોક-
કર્મા જન્મભર-કુળી થઈ પુત્ર વીનાનો રહે અને પરલોકમાં
અનમાન પામ્યા વીના નરકમાં જઈ નિવાસ કરે અને જે
તેના ખીટુંદેવતાઓ સ્વર્ગમાં વાસ કરતા હોય તે નરકમાં
જઈ વાસ કરે.

શિક્ષા ૧૧૬મી—હે અરબુન! જે મનુષ્ય જ્ઞાનમાં
આપવાની ચીજને પાત્રમાં મુકી તેજ પાત્ર હાથમાં લઈ
સંકલ્પ કરતી વખતે જે ગ્રાહણ સ્વરતી એવો ઉચ્ચાર
શ્રુતિમાંથી જોતી હે તો તે પાત્ર તથા હાથ પણ સંકલ્પમાં
આવી ગયો માટે તે પણ આપી દેવું એઈજી પરંતુ જ
જીરમાંથી હાથ છુટા કરીને અપાય નહીં માટે હાથને બદલે
સોનું રૂપું તથાતાંજુ જે પોતાની શક્તિ પ્રમાણે તે ત્રણે
ધાતુમાંથી જમે તે ધાતુનો હાથ બનાવી ગ્રાહણને આપે
નહીં ત્યાંસુધી હાથથી ગ્રાહણોજન વગેરે મુકમ કામો
કરવામાં આવે તેનું કૃષ્ણ મળે નહીં, અરબુને પ્રશ્ન કર્યો
કે હે જહુનાથ તો માણસને ત્રણે ધાતુમાંથી એક ધાતુનો
હાથ બનાવી ગ્રાહણને આપવાની શક્તિ ન હોય તો તે
કેવે પ્રકારે દોષથી મુક્ત થાય ત્યારે શીકૃષ્ણે કહ્યું કે

આદાણુને મન માનતી વાહર 'કપડુ' શ્રદ્ધાથી આપે તો તે દોષથી નિવારણ થાય પણ તે વાહર અસલ વિદ્વાન આદાણુને આપે તોજ આ દોષથી છુટો થાય નહીં તો તે દોષ માથે ચઢ્યો રહે.

શિક્ષા ૧૧૭ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્યની પરણેલી સ્ત્રી બાળગોપાળ મુકીને મરણ પામે તે મનુષ્યે બીજી વાર જન્મ કરવું બાજબી નથી કેમકે તે સ્ત્રી બાળગોપાળ ઉપર ક્રોધ રાખી શકતી નથી તેથી તે દોષથી સ્ત્રી પુરુષને નીચાં જોનીમાં જન્મ લેવો પડે છે.

શિક્ષા ૧૧૮ મી—હે અરબુન ! જે પુરુષ અથવા સ્ત્રી નરકમાં કદે નહીં તેમજ તેને કોઈ સાથે હેત પ્રીત ટકે નહીં તો તે અંતકાળ વખતે નરકમાં જઈ અનેક તરેહનાં કષ્ટ ભોગવે માટે આવી ભુલ તું કોઈ દીવસ કરતો નહીં.

શિક્ષા ૧૧૯ મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય ભાટ, માંડ અને બહાટ આ ત્રણ ભવમાંથી કોઈપણ માણસને ઘેરો અથવા બીજું કંઈ આપે તો ભાટને આપનારની પુકે અવશ્ય ભરેલી નકલો અથવા તેની પુરાઈ ગાય અને મોટે ગુણ ઉપલી ભતો લાજ, કાજ, શ્રદ્ધ, બુદ્ધિ, વિચાર અટલા માનાથી રહિત કહેવાય છે તેથી કોઈ હાતાર પુરુષ જેસા આપે તો પછી માગલા જન્મમાં આપનાર માણસ ભાટ વગેરેને ઘેર જન્મ લે અને તે અંતકાળે ઘેર નરકમાં જઈ નાશ કરે. આ સાંજબી અરબુને જે હાથ ભેડી

પોતાને માથે વીતેલી વાતનો અફસોસ કરી વીનંતી કરી ત્યારે ધનસ્થાન શ્રીકૃષ્ણજીએ કહ્યું કે તારે ગયેલી વાતને છોડી ન કરવો અને હવે પછી આ મારી શિક્ષા ધ્યાનમાં લઈ વર્તજો અને જો કોઈ માણસ શિક્ષા પ્રમાણે વર્તશે તેનું સદા ભલું થશે.

શિક્ષા ૧૨૦ મી—હે અરજુન ! જે માણસ કિશાબે અથવા પીશાબ કરી આવીને નાશા સિવાય પુણ્ય અર્થ જ્ઞાન કરે તેનું ફળ તેને પ્રાપ્ત નહીં થતાં તેનો નિવાસ નરકમાં થાય.

શિક્ષા ૧૨૧મી—હે અરજુન ! જે મનુષ્ય યોદ્ધા દીવસે આંગળાંના નખ નહીં ઉતરાવતાં આળસથી રાજો અને સાતમે દીવસે હજમત ન કરાવે તો જેટલું પુણ્યજ્ઞાન કરે તેનું ફળ મળે નહીં.

શિક્ષા ૧૨૨મી—હે અરજુન ! જે માણસ યોદ્ધાને મંગળવારે અથવા અમાંસને રવીવારે જન્મ થયો હોય તે તીથી અથવા તે વાદે જો તે પોતાના નખ ઉતરાવે તો તે મહાપ્રાતપ્તિ થાય અને તે દેવતાઓના પ્રાપ્તી સદા કરિદ્રી રહે પરંતુ તીથી વારના દેવતાઓ જુદા જુદા છે માર્ગ તેઓની તે દીવસે પુણ્ય કરે તો આ સંસારમાં પરમ મુખર્તી પ્રાપ્તી મળે અને અંતકાળ સમયે વૈકુંઠમાં જઈ વસ કરે.

શિક્ષા ૧૨૩મી—હે અરજુન ! મનુષ્ય આજની કાલેલી રોટલી બીજે દીવસે જમવાના ઉપયોગમાં લે તો તે માણસ સદા રોગગળો રહે અને પોતાના પુણ્ય પરીવારથી

દુઃખ પામી અંતે નરકમાં વાસ કરે કેમકે ટાઢુ ખાવાથી અન્નદેવ આપ આપે છે તેથી આ સંસારમાં મુખ નહીં ભોજનતાં અનેક જાતની શરીરને બાધીએ થઈ આવી જુ-હીમાં ઘટાડો તથા આજસ નિદ્રાનો વધારો થાય છે માટે કોઈ માણસોએ ટાઢુ અન્ન ન ખાતાં તામુ હંમેશ ઉપયોગમાં હોવાથી ફાયદો છે પણ મીઠાઈ અથવા પકવાન ખાય તો દોષ લાગતો નથી.

શિક્ષા ૧૨૪મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય પોતાની સેવામાં હસમુખો તથા નિહોળી રહે, બીજુ આકરના મનને દુઃખી ન કરે, ત્રીજું કોઈના ઉપર ક્રોધ ન કરે તે આ લોકમાં તથા પરલોકમાં મુખ પામી અંતે વૈકુંઠધામમાં જઈ વાસ કરે.

શિક્ષા ૧૨૫મી—હે અરબુન, શસ્ત્રો આવેલા શત્રુને શસ્ત્રવડે નહીં હથેલાં ઉપકાર વડેજ હથેલામાં જે મોટાઈ માને તેને ધન્ય ગણાય છે. કહાચીત અજ્ઞાન પુરુષ શસ્ત્રવડે હથે છે તે હથેલાથી દુરમતી પામે છે. હથેલાની રતી મતી થતી નથી.

શિક્ષા ૧૨૬મી—હે અરબુન ! જે મનુષ્ય એક જગ્યા મુકી બીજી જગ્યાએ રહેવા લાયક છે અને તે ખાલી જગ્યાને ખજાણા હાલતે એટલે સાફમુક કર્યાબગર રાખી જાય તો તે જગ્યાના આપથી સંતાનનો નાશ થાય છે તેમાં કોઈ સન્દેહ સમજવો નહીં માટે મનુષ્યે અવશ્ય જાણવું

એકએ કે નવાને ડેખીને જુનાને જુલવું નહીં.

શિક્ષા ૧૨૭મી—હે અરજીવા! જે મનુષ્ય બીજાની આસ્તા ઉપર આધાર રાખી રહે તેને મોટો દરિદ્રી બાણવો કેમકે આપ સમાન બળ નહીં અને મેઘ સમાન જળ નહીં. આટે મનુષ્યને હચીત છે કે અહોનિશ પરમાત્માના ધ્યાનમાં સમ રહી પોતાના પુરુષાતતત્ત્વ જે કાંઈ બને તે કરવું કેમકે એવો એકાપદ્ધતિ નથી કે તે મનુષ્યથી બની શકે નહિ, પરંતુ ક્રિયાહીણ અજ્ઞાન આળસુઓથી બને નહિ તેનો મનુષ્ય અવતાર પશુસમાન સમજવો.

શિક્ષા ૧૨૮મી—હે અરજીવા! મોટામાં મોટું તીર્થ આ બાપની સેવા છે. પણ બે શક્તિ હોય તો બીજા જે ૬૮ તીર્થો છે તેમાંથી જે કાંઈ બને તે કરવું પણ બે શક્તિ હોય તો ઘેર રહી માબાપની સેવા શુદ્ધ અંતઃકરણથી કરે તો તે બધાં તીર્થો કરતાં શ્રેષ્ઠ છે.

શિક્ષા ૧૨૯મી—હે અરજીવા! મનુષ્ય પોતાને ઘેર આવેલા બ્રાહ્મણને એસવાને આસન આપે નહીં તો તે ઘરખણીની સંપત્તીનો નાશ થઈ દરીદ્ર બને છે કેમકે બ્રાહ્મણની શુદ્ધએ દરીદ્રનો વાસો હોય છે અને તેથી આસન ન આપતાં ખાલી જમીનપર ઘરમાં એસાડે તો તે દરીદ્ર ઘરમાં રહે છે પણ બે આસન આપું હોય તો દરીદ્ર બ્રાહ્મણની શુદ્ધએજ રહે છે.

સમાપ્ત.

૨૪૦ પાનાનું ઠળકાર પુસ્તક.

જાદુકળા સંગ્રહ.

આ અમરકારી પુસ્તકમાં મંત્ર સાધવાની રીત વનસ્પતી સાધન, આત્મારક્ષા, વીંછી આદાશીશી, તાવ, નજર, પિશાચ, મક્ષણી, ડાકીણી, કાકીણી, જુતાદોક કાઢવાના મંત્ર, મુઠ વાળવાનો મંત્ર, સાપના જેર વિગેરેના મંત્ર, વશીકરણ મંત્ર, વિધિ નવદેવતા, દેવાકથું પીઠાન્વીની, કંઝાલ, ભૈરવ, ઝાંપડી, અધૈર મંત્ર પરવશ કરવા, વનસ્પતિ, વશીકરણ વિદ્યા, વિર સાધવાનો મંત્ર વગેરે સંખ્યાબંધ મંત્રો સમાવેલા છે. તેમજ પાંજરામાં પક્ષીઓ દેખાડવા; ટોપીમાં પુલ હિંગાડવાં વગેરે ધણી જાતના જાદુના ખેલો ઉપરાંત શીવલીંગ પુજવાના લાભ જમીનમાં દાટેલું ધન જોવા તથા પાણી જોવાની રીત, મુઠમાંથી વરનું કહેવાની રીત, સાપનો મોહરો ખનાવવાની રીત; વીંછી ઉતારનાર જાદુઈ જડીબુટી ખનાવવાની રીત, વગેરે ધણી બાબતો આપવામાં આવી છે કિં. રૂ. ૧).

પુસ્તક મળવાનું ઠેકાણું.

સેનુદોન નીઝામી શુકસેલર.

ગ્રણુ હરવાબ—અમદાવાદ.

